

Social-Demokraten.

Organ for det norske arbeiderparti.

Nr. 104.

Bladets pris er 1 rone kvartalet samt 10 øre porto. Indenbys 35 øre maaned.

Tirsdag den 6. september 1892.

Bladet udkommer tirsdag, torsdag og lørdag. Avertissemangspris 10 øre pr. rettslinje.

9. aarg.

Social-Demokraten

udkommer tirsdag, torsdag og lørdag.

35 øre maaned.

Det eneste blad her i byen, der fuldt ud taler arbejdernes sag og støtter deres organisasjon.

Abonner!

Ekspedisjonen, Fælleslokalet, Hausmangsgade 27, II.

Overfigt

over Det norske arbeiderpartiets virksomhed fra august 1891 til august 1892.

Ingen større lønkamp har i det forløbene aar krævet arbeiderpartiets indgriben. Den allerede før forrige landsmøde idærftatte boykotting av Central- og Akhie-bryggeriet fortattes indtil nævnte bryggerier gav sine arbejdere 5 kroner løntillæg pr. maaned. En konflikt inden bødkerfaget blev bilagt uden strejk. Naar hertil de to møder om Norberg-strejken er nævnt, saa har aaret ikke flere begivenheder av økonomisk art at opføre.

Denne ro imellem arbejdere og arbejdsledere har selvfølgelig flere aarsager. Konjunkturerne har hverken været saa glimrende, at de har fristet arbejderne til at forsøge ved strejk at saa forbedret sine lønforhold, eller saa lette, at arbejdslederne har fundet sig særlig opfordret til at nedtrykke prisen paa arbejdskraften og derved fremtvunget nogen konflikt; hertil kommer den sikkerhed i arbejdsforholdene som maa opstaa ved arbejdernes voksende organisasjon.

Vi tør dog langtfra haabe, at lønkampenes tid er forbi; vi maa styrke os paa alle maader, saaledes at vi staa rustet naar kampen bryder løs, det er saa meget mere nødvendigt, som alt tyder paa at det blir forsvarende vi i den nævnte fremtid faar at kæmpe.

De politiske begivenheder i aarets løb har til gengæld været overordentlig betydningsfulde. Først var der stortingsvalget med den forudgaaende valgagitation. Ved afholdelse av møder og spredning av opraab blev der fra partiets side gjort hoab gjøres kunde. Fra valgagitationen bør særlig mindes Kristiania liberales brud med arbeiderpartiet, det er karakteristisk derfor, at det skete for at de konervative vælgere skulde synes bedre om venstres liste, og trods alle de arbejdsvenlige og demokratisk talemaader som de liberale til daglig brug øser ud.

At det dakte harmøse arbejderne, at ikke en eneste av deres tillidsmænd fandtes paa den liste, man hød dem at stemme paa, er let forståelig; det er en almindelig mening, at arbeiderpartiet maa fikse sig i tide mod en gjen-tagelse herav.

Valgets udfald blev inden arbejderkredse imødefet med større spænding end nogenfinde, vor mærkesag var jo ogsaa paa programmet, og da resultatet — 60 venstremænd — forelaa, var det vi glædede os til at den kommunale stemmeret skulde bli udvidet overensstemmende med programmet; straks vi antydede dette, mødte det voldsom modstand i venstres ledende presse. Dette foranledigede igjen en energisk agitation for berettigelsen av den kommunale stemmerets gennemførelse i indeværende tingperiode. Par-

tiet sendte saaledes en udtalelse, fattet paa repræsentantskabet den 9de januar, med motivering rundt til alle landets arbejderforeninger. Alle de foreninger, som har behandlet nævnte udtalelse har git den sin tilslutning, ligeledes sluttede Skiens venstreforening sig til kravet og flere av smaastædernes venstreblade støttede det. Det blev ogsaa dette krav, der kom til at præge arbejdernes 17de maj-demonstration her i Kristiania og i Bergen. Der er ikke tvil om at denne arbeiderpartiets agitation for kommunal stemmerets gennemførelse i denne tingperiode vil være et mærkepunkt i stemmeretsfagets historie; den vil heller ikke være uden indflydelse paa den behandling stemmeretsforslagene faar i stortinget næste aar.

Saa kom konflikten mellem statsmagterne om konsulatfagsbeslutningens behandling, den bevirkede, at den unionelle strid sænkedes i en bredde og dybde som ingenfinde tidligere. Enhver kunde se, at det ikke var en øjeblikkelig opløsning, men en længe næret ild, der vilde brænde i aarvæker og komme til at opluge interesserne i en saadan grad, at alt andet vilde bli stult tilside. Arbeiderpartiet hadde en av to ting at gjøre: erklære, at striden var arbejderklassens uønskede; kræve fuld selvstændighed indadtil som betingelse for at delta i kampen for selvstændighed udadtil; eller, kaste sig op i den unionelle kamp med alle de til raadighed staaende midler.

Det sidste blev gjort, ikke fordi man anerkendte venstres paastand, at det unionelle lighedskrav maatte gennemføres før indre sociale reformer kunde gennemføres, men fordi vi indsaa at venstre var mægtig nok til at gjøre denne, i virkeligheden usande, paastand til virkelighed, ved stadig — under paastud av de unionelle kravs enorme betydning — at skype de ubehagelige sociale krav til side.

Da vi saaledes følte os for svage til at hindre, at den unionelle strid blev til skade for arbejderklassen, saa valgte vi at arbejde paa at saa den ud av verden hurtigst muligt, det vil si: arbejde paa at den blev saa lidet stabil som muligt. Og overbeviste om at den unionelle strid vil være saalænge der eksisterer noget formelt fællesskab mellem Norge og Sverige, saa krævede vi unionens opløsning.

Vi oplyede ikke dette krav til at bli en programtag for os — til noget, som arbeiderpartiet skal løse, naar det har opnaaet tilstrækkelig magt, nej, vi rejste kravet for at fremtvinge det løst av det liberale parti i den nærmeste fremtid, for derved at hindre at de unionelle tvistigheder tingperiode efter tingperiode blir benyttet til at gjøre et enkelt parti til det dominerende. Vi byggede paa det haab, at masser av det liberale partis mange mænd vilde slutte sig til kravet, naar det først var rejst, det har vist sig at vi haabede ret.

Vor 1ste maj-demonstration konstaterede med hvilken sikkerhed de organiserede arbejdere famler sig om kravet paa otte-timers-dagens gennemførelse. 32 foreninger deltog saaledes iaar her i Kristiania mod 21 aaret forud. Vore partifæller i Bergen og Kristiansand hadde ligeledes sine vellykkede demonstrationer.

Arbeiderpartiet har i aarets løb været repræsenteret paa den internationale arbejderkongress i Bryssel og den skandinaviske arbejderkongress i Malmø.

Følgende foreninger har i aarets løb sluttet sig til partiet: Drejerforeningen, Musikinstrumentarbejdernes forening, Smedenes sagsforening, Korkefjærernes sagsforening, Pladearbejdernes forening, Formernes forening, Skulmagernes forening, Den tyske diskussionsklub og Kurvmagerens sagsforening.

Med afdelingerne i Bergen, Kristiansand og Fredrikshald tæller partiet nu 30 foreninger.

Partikasens status den 3dje septbr. 1892: Kassebeholdning 1ste august 1891 kr. 106.17 Indtægter i aaret — august 91

til september 92 480.13

Tilsammen kr. 586.30

Samlede udgifter kr. 420.33

Kassebeholdning 3dje september 92 kr. 165.97

Paa hovedstyrelsens vegne:

C. Seppesen,
ordfører.

Otte-timers-dagen, og unionisten Kalli, som udvalgte sig for samme. I lighed med den taktik, som fulgtes overfor Broadhurst i Nottingham, hadde man saaledes funnet vente, at arbejderne i New-castle vilde gifte Kalli sine stemmer. Saa synes imidlertid ikke at være sket, og aarsagen hertil antydes i det sidst ankomne nummer av Justice.

Til fordel for Kalli, der forøvrigt benyttede otte-timers-dagen alene som agn for at "fikse" stemmer, optraadte nemlig to ditterlige forrædere mod arbejderfagen, nemlig en vis Maltman Barry og S. Champion. Dette var tilstrækkelig til at gjøre mange av arbejderne toilsomme overfor Kallis kandidatur. Ja, forbitnelsen over at se denne alliere sig med de værende forrædere gif endog saa vidt, at S. S. Wilson, den bekendte sjømandsorganisations og nypalgte arbejderrepræsentant, offentlig optraadte til fordel for Morley.

Man vil av ovenstaaende kunne skjønne, at naar venstrebladene med "Berdens Gang" i spidsen har slaaet kapital for det nye ministerium av dette valg og ofret saa megen viraak paa hr. Morleys "forarbejdede bedrift", — saa er dette nærmest en tilfældighed. Man tør kaste med nogenlunde sikkerhed kunne anta, at det nævnte valg lettelig vilde bliet en alvorlig paavindelse til "den store, gamle mand" og hans ministerium, om ikke de nævnte forrædere var kommet i vejen og i tilfælde der var bliet stillet en ærlig "otte-timers-mand."

Ret og magt.

Sommeren er snart forbi; med den de fattiges glæde og trøst, det gode vejrlig. Vinteren stunder til, og der er sikkert tusender, der med bekymringer ser den imøde. De rige vender hjem til byen igjen fra deres rejser. I 3—4 maaneder har de boltret sig ude i naturen, erobret kræfter og sundhed til at fortsætte deres tunge lod i livet, at leve av andres frembringelser. — Naar vi bestandig fremholder de riges lediggang og ødselhed, saa er det ikke fordi at vi hader personerne, som det synes, at endel — selv av dem, der indber og indvømmer uretten i de bestaaende forhold, — er tilbøjelige til at tro. Men det er fordi, at den del eller klasse av folket, der lever i velledet, med næb og tær forsvaerer og opretholder det system, der gir dem magt og "ret" til at forholde den anden klasse eller del av folket det nødvendige de trænger til tilfredsstillelse av det allertærveligste behov. Naar arbejderne ikke har hus eller maa bo i usle hytter, saa er det jo ikke paa grund av, at vi ikke har bedre boliger eller ikke var istand til at stasse saadanne. Men det er jo fordi de ikke har "ret" til at la opføre eller ta i brug de, der staaer ledige. Og naar arbejderne næsten ikke har klær paa kroppen, saa er det jo ikke paa grund av, at vi ikke har tøj eller er istand til at lave tøj nok til forbruget. Og naar de ikke kan spise sig met, er det ikke fordi der ikke er fødevarer nok eller vi ikke er istand til at produsere tilstrækkelig. — Men det er ene og alene fordi, at en mindre del av folket har tilvænt sig magten og git sig selv retten til tilegnelse av produktionsmidlerne og de av arbejderne ved produktionen frembragte produkter.

En saadan "ret" og magtstilling, som den man har ladet den saakaldte ejendomsbesiddende klasse saa, skulde synes at være en av de dumme handlinger der er begaaet. — Dumt naturligvis, fordi den mindre del av samfundets medlemmer, der sidder inde med den "ret" og magt ikke selv er istand til at forbruge, hoab det av behøvende folk er istand til at frembringe, om-

Den social-demokr. forening.

Tirsdag 6te september kl. 8 aften
avholdes

medlemsmøde

i Kr. a arbejdersamfunds lille sal.
1. Beretning fra Malmøkongressen.
2. Valg paa en komité til revisjon av lov og program.

Bestyrelsen.

Offentligt møde

med foredrag om arbejderbevægelsen
samt derefter diskussion og oprettelse av en arbejderklub

avholdes

onsdag 7de september kl. 8 aften

i Goodtemplarlokalet,
Sagvejen 2.

Gratis adgang for alle.

Fest

til indtægt for
bladet "Social-Demokraten"

avholdes paa
Kasino

lørdag den 24de september.

Nærmere siden.

De aksieejende foreningers bestyrelser maa snarest mulig udse 2 repræsentanter fra hver forening til festkomité. Kontrolkomiteen.

Valget i New-castle.

Resultatet av dette med væsentlig interesse mødefete valg blev, at Morley sejrede med en majoritet av 1700 stemmer. Cunningham Grahams kandidatur synes allerede tidligt at være bliet tilbagedragen, saa at kampen kom til at staa mellem Morley, der udtalte sig m o d

Oversigt
over Det norske arbejderpartis virksomhed
fra august 1891 til august 1892

Ingen større lønkamp har i det forløbne aar krævet arbejderpartiets indgriben. Den allerede før forrige landsmøde iværksatte boykotting av Central- og Aksie-bryggeriet fortsattes indtil nævnte bryggerier gav sine arbejdere 5 kroner løntillegg pr. maaned. En konflikt inden bødkerfaget blev bilagt uden strejk. Naar hertil de to møder om Norberg-strejken er nævnt, saa har aaret ikke flere begivenheder av økonomisk art at opvise.

Denne ro imellem arbejdere og arbejdskjøbere har selvfølgelig flere aarsager. Konjunkturerne har hverken været saa glimrende, at de har fristet arbejderne til at forsøge ved strejk at faa forbedret sine lønvilkaar, eller saa slette, at arbejdskjøberne har fundet sig særlig opfordret til at nedtrykke prisen paa arbejdskraften og derved fremtvunget nogen konflikt; hertil kommer den sikkerhed i arbejdsforholdene som kan opstaa ved arbejdnernes voksende organisasjon.

Vi tør dog langt fra haabe, at lønkampenes tid er forbi; vi maa styrke os paa alle maader, saaledes at vi staar rustet naar kampen bryder løs, det er saa meget mere nødvendig, som alt tyder paa at det blir forsvarskampe vi i den nævnte fremtid faar at kjempe.

De politiske begivenheder i aarets løb har til gjengjæld været overordentlig betydningsfulde. Først var der stortingsvalget med den forudgaaende valgagasjon. Ved avholdelse av møder og soredning av oppraab blev der fra partiets side gjort hvad gjøres kunde. Fra valgagasjonen bør særlig mindes Kristiania liberales brud med arbejderpartiet, det er karakteristisk derfor, at det skete for at de konservative valgere skulde synes bedre om venstres liste, og trods alle de arbejdsvenlige og demokratiske talemaader som de liberale til daglig brug øser ud.

At det vakte harme hos arbejderne, at ikke en eneste av deres tillidsmand fandtes paa den liste, man bød dem at stemme paa, er let forstaaelig, det er en almindelig mening, at arbejderpartiet maa sikre sig i tide mod en gjentagelse herav.

Valgets udfald blev inden arbejderkredse imødeset med større spænding end nogensinde, vor mærkesag var jo ogsaa paa programmet, og da resultatet - 60 venstremænd - forelaa, var det vi glædede os til at den kommunale stemmeret skulde bli udvidet overenstemmende med programmet; straks vi antydede dette, mødte det voldsom modstand i venstres ledende presse. Dette foranledigede igjen en energisk agitasjon for berettigelsen av den kommunale stemmerets gjennemførelse

i indeværende tingperiode. Partiets sendte saaledes en udtalelse, fattet paa repræsentantmødet den 9de januar, med motivering rundt til alle landets arbejderforeninger, Alle de foreninger, som har behandlet nævnte udtalelse har git den sin tilslutning, ligeledes sluttede Skiens venstreforening sig til kravet og flere av småstadernes venstreblade støttede det. Det blev ogsaa dette krav, der kom til at præge arbejderens 17de maj-demonstrasjon her i Kristiania og i Bergen. Der er ikke tvil om at denne arbejderpartiets agitasjon for kommunal stemmerets gennemførelse i denne tingperiode vil være et mærkepunkt i stemmeretssagens historie; den vil heller ikke være uden indflydelse paa den behandling stemmeretsforslagene faar i stortinget næste aar.

Saa kom konflikten mellem statsmagterne om konsultationsbeslutningens behandling, den bevirkede, at den unionelle strid fængede i en bredde og dybde som ingensinde tidligere. Enhver kunde se, at det ikke var en øjeblikkelig oplussen, men en længe næret ild, der vilde brænde i aarækker og komme til at opsluge interesserne i en saadan grad, at alt andet vilde bli skuddt tilside. Arbejderpartiet hadde en av to ting at gjøre: erklære at striden var arbejderklassen uvedkommende; kræve fuld selvstændighed indtil som betingelse for at delta i kampen for selvstændighed udadtil; eller, kaste sig op i den unionelle kamp med alle de tilraadighed staaende midler.

Det sidste blev gjort, ikke fordi man anerkjendte venstres paastand, at det unionelle lighedskrav maatte gennemføres før indre sociale reformer kunde gennemføres, men fordi vi indsaa at venstre var mægtig nok til at gjøre denne, i virkeligheden usande, paastand til virkelighed, ved stadig - under paaskud av de unionelle krav enorme betydning - at skyve de ubehagelige sociale krav til side.

Da vi saaledes følte os for svage til at hindre, at den unionelle strid blev til skade for arbejderklassen, saa valgte vi at arbejde paa at faa den ud av verden hurtigst muligt, det vil si: arbejde paa at den blev saa lidet skadelig som muligt. Og overbeviste om at den unionelle strid vil være saalænge der eksisterer noget formelt fællesskab mellem Norge og Sverige, saa krævede vi unionens opløsning.

Vi ophøjede ikke dette krav til at bli en program-sag for os - til noget, som arbejder partiet skal løse, naar det har opnaaet tilstrækkelig magt, nei, vi rejste kravet for at frembringe det løst av det liberale parti i den nærmeste fremtid, for derved at hindre at de unionelle tvistigheder tingperiode efter tingperiode blir benyttet til at gjøre et enkelt parti til det

dominerende. Vi byggede paa det haab, at masser av det liberale partis mange mænd vilde slutte sig til kravet, naar det først var rejst, det har vist sig at vi haabede ret.

Vor 1ste maj-demonstrasjon konstaterede med hvilken sikkerhed de organiserede arbejders samler sig om kravet paa otte-timers-dagens gennemførelse. 32 foreninger deltog saaledes især her i Kristiania mod 21 aaret forud. Vore partifæller i Bergen og Kristiansand hadde ligeledes sine vellykkede demonstrasjoner.

Arbejderpartiet har i aarets løb været repræsenteret paa den internationale arbejderkongres i Bryssel og den skandinaviske arbejderkongres i Malmø.

Følgende foreninger har i aarets løb sluttet sig til partiet: Drejerforeningen, Musikinstrumentarbejdernes forening, Smedenes fagforening, Korkeskjærernes fagforening, Pladearbejdernes forening, Formernes forening, Hjulmagernes forening, Den tyske diskussionsklub, og Kurvmagernes fagforening.

Med avdelingerne i Bergen, Kristiansand og Fredrikshald tæller partiet nu 30 foreninger.

Partikassens status den 3dje septbr. 1892:

Kassebeholdning 1 ste august 1891 ...	kr. 106.17
Indtægter i aaret - august 91 til	
sept. 92	" 480,13
Tilsammen	kr. <u>586,30</u>
Samlede udgifter	kr. 420.33
Kassebeholdning 3dje september 92 ..	kr. 165,96

Paa hovedbestyrelsens vegne:

C. Jeppesen
ordfører

(Avskrift fra Social-Demokraten, 1892, nr. 104 s. 1)